

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین
دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت دریافت درجه دکتری حرفه‌ای دندانپزشکی

موضوع :

بررسی ضایعات واکنشی زبان در آرشیو دانشکده‌های دندانپزشکی قزوین
و شهید بهشتی تهران طی ۱۵ سال گذشته

اساتید راهنما :

دکتر فروز کشانی

دکتر نفیسه شاملو

استاد مشاور :

دکتر مهرانز علیخانی

نگارش :

مهدی یوسفی

شماره پایان‌نامه: ۶۷۹

سال تحصیلی: ۹۳ - ۱۳۹۲

چکیده

مقدمه و هدف: زبان به خاطر موقعیت آناتومیک ویژه و اعمال مختلف خود، مدام در معرض تحریکات مزمن قرار دارد. به همین دلیل ضایعات بسیاری در زبان به نام ضایعات واکنشی در واکنش به این تحریکات ایجاد می‌شود. هدف از این مطالعه بررسی ضایعات واکنشی زبان در آرشیو دانشکده های دندانپزشکی قزوین و شهید بهشتی تهران طی ۱۵ سال گذشته بود.

مواد و روش کار: این مطالعه از نوع توصیفی - مقطعی و گذشته نگر بود که از تعداد ۱۸۰۵ پرونده بررسی شده، تعداد ۹۱ پرونده مربوط به ضایعات واکنشی زبان آرشیو بخش پاتولوژی دانشکده های دندانپزشکی قزوین و شهید بهشتی تهران بود. از هر پرونده اطلاعات مربوط به دموگرافیک بیمار (سن و جنس)، نوع ضایعه (فیبروم تحریکی (IF)، میگزوم محیطی (FM)، پیوژنیک گرانولوما (PG)، ژانت سل گرانولومای محیطی (PGCG)، اپولیس فیشراتوم (EF)، واکنش دارویی، و هیپرکراتوز)، موقعیت ضایعه در زبان، عادت بیمار استخراج و در فرم های اطلاعاتی از پیش طراحی شده ثبت گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS18 و آزمون های آماری کای اسکور، تی مستقل و ANOVA یک طرفه استفاده شد.

یافته ها: میانگین سنی افراد مورد بررسی 43 ± 16 سال بود. ۳۰/۸ درصد بیماران مرد و ۶۹/۲ درصد زن بودند. IF ۳۹/۶ درصد، PG ۲۹/۷ درصد و PGCG ۱۹/۸ درصد مشاهده شدند. ۴۱/۸ درصد ضایعات واکنشی زبان در قسمت لترال، ۲۶/۴ درصد در قسمت قدامی، ۱۵/۴ درصد در قسمت پشت زبان، ۱۴/۳ درصد در دورسال زبان و ۲/۲ درصد در قسمت خلفی زبان بودند. در مردها ضایعه واکنشی PG، IF و PGCG و در زن ها ضایعات واکنشی IF، PG و PGCG به ترتیب بیشترین فراوانی را داشت. بیماری های سیستمیک مشاهده شده فشار خون (۶/۶٪)، دیابت (۳/۳٪)، بیماری های قلبی (۲/۲٪)، پرکاری تیروئید (۱/۱٪) و بیماری گوارشی (۱/۱٪) بودند که با ابتلا به ضایعه واکنشی زبان رابطه معنی دار نداشتند ($P > 0.05$). در ۵/۵ درصد بیماران مصرف دخانیات، ۱/۱ درصد جویدن توتون و ۱/۱ درصد گاز گرفتن زبان مشاهده شد.

نتیجه گیری: در این بررسی، ضایعات واکنشی IF، PG و PGCG در آرشیو دانشکده های دندانپزشکی قزوین و شهید بهشتی تهران طی ۱۵ سال گذشته نسبت به سایر ضایعات واکنشی دارای بیشترین فراوانی بود که تغییر در شیوه زندگی و رعایت بهداشت دهان و دندان تا حدود زیادی به جلوگیری از این ضایعات کمک خواهد کرد.

کلید واژه: ضایعات واکنشی، زبان، فراوانی.

Abstract

Background: Because of anatomic situation and different functions of tongue, it is always expose to chronic stimulations, that's why some kinds of lesion in tongue such as reactive lesions found in order to react these reactions. The purpose of this study was to investigate tongue reactive lesions in Tehran (Shahid Beheshti) and Qazvin dental faculties archive during the 15years ago.

Materials and methods: This study was a descriptive –sectional and retrospective study in which 91 records related to tongue reactive lesions were investigated in pathology archive of Tehran (Shahid Beheshti) and Qazvin dental faculties. In each record, patient's demographic characteristics (age and gender), lesion type (irritation fibroma (IF), Drug induced fibrous, focal mucinosis (FM), Pyogenic granuloma (PG), Peripheral giant cell granuloma (PGCG), Epulis fissuratum (EP) and Hyperkeratosis), lesion location in tongue, patient habit were recorded. SPSS18 statistical software, chi squer, independent sample T- test and one way ANOVA were used for data analysis.

Findings: The patient average age was 43 ± 16 . 30.8% of patients were male and 69.2% were female. Irritation fibroma (39.6%), PG (29.7%) and PGCG (19.8%) had the higher frequency. 41.8% tongue reactive lesion were located in lateral part, 26.4% in anterior part, 15.4% in ventral , 14.3% in dorsal and 2.2% were located in posterior of tongue. Reactive lesions such as PG, IF, PGCG in male and IF, PG, PGCG in female had the most frequency, respectively. Observed systemic diseases in patients were hypertension (6.6%), diabetes (3.3%), heart disease (2.2%), hyperthyroidism (1.1%) and digestive diseases (1.1%) which there had no significant relationships with risk of tongue reactive lesions ($P > 0.05$). smoker patients were 5.5%, chewing tobacco was 1.1% and biting tongue was 1.1%.

Conclusion: In Tehran (Shahid Beheshti) and Qazvin dental faculties' archive, IF, PG and PGCG had the most frequency in compare to other reactive lesions during the 15 years ago, so Changes in lifestyle and oral hygiene will help to prevent these damages.

Key words: reactive lesions, tongue, frequency.

Qazvin University of Medical Sciences

Faculty of Dentistry

Subject:

**Evaluation of Tongue tissue Reactive lesions in archive of Qazvin
and Shahid Beheshti dental schools in 15 years ago**

Supervisors:

Dr. Forooz Keshani

Dr. Nafiseh Shamlou

Advisor:

Dr. Mehrnaz Alikhassi

By:

Mehdi Yousefi

2014